

Akcja Katolicka w Polsce – Postacie o których warto wspomnieć. Bp Stanisław Adamski

W tym roku mija 110 lat od czasu kiedy po raz pierwszy została użyta nazwa „Akcja Katolicka”. Takiej nazwy dla działalności ludzi świeckich w Kościele użył w 1903 r. Pius X w liście papieskim „*Motu proprio*” (łac. z *własnej inicjatywy*). List ten miał charakter dekretu. Od tego czasu rzucone ziarno do wzrostu Akcji Katolickiej rozwijało się za sprawą papieża, biskupów, prezbiterów i ludzi świeckich.

W Polsce we wrześniu 1928 r. została utworzona Komisja Episkopatu dla Akcji Katolickiej. W skład tej komisji weszli kard. A. Hlond, kard. A. Kakowski, abp A. Sapieha, abp A. Szeptycki i od 1930 r. bp St. Adamski. W 1930 na sesji Konferencji Episkopatu Polski w Poznaniu utworzono Akcję Katolicką włączając do niej m. in. Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej, Zjednoczenie Kobiet, a w 1934 roku Związek Katolicki oraz Ligę Katolicką. Kardynał A. Hlond 24.11.1930 erygował Naczelny Instytut Akcji Katolickiej. Pierwszym dyrektorem Instytutu został mianowany bp Stanisław Adamski a asystentem bp Walenty Dymek.

Biskup Stanisław Adamski był bardzo aktywnym działaczem społecznym, moralistą i redaktorem wielu czasopism. Pisał artykuły, publikował książki. Za Słownikiem Polskich Teologów Katolickich, ATK Warszawa 1983, podaję sylwetkę tego wielkiego działacza społecznego, politycznego i katolickiego.

Bp Stanisław Adamski syn Piotra i Józefy z Wasilewskich urodził się 12.04.1875 r. w Zielonej Górze w pow. Szamotuły. Do Gimnazjum uczęszczał w Poznaniu i Międzyrzeczu. Studia filozoficzno – teologiczne odbył w Poznaniu i Gnieźnie gdzie 12.11.1899 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Pracę duszpasterską rozpoczął w parafii św. Trójcy w Gnieźnie, a następnie przy katedrze, będąc równocześnie archiwariuszem gnieźnieńskiej kapituły katedralnej. Już wtedy rozwinął szeroką działalność społeczną. W roku 1904 został kanonikiem kapituły katedralnej św. Marii Magdaleny w Poznaniu. W latach 1904 – 1930 pracował w wielu stowarzyszeniach poznańskich, będąc moderatorem Sodalicji Pań, członkiem zarządu Towarzystwa Czytelni Ludowych, Pomocy Naukowej im. Karola Marcinkowskiego i Fundacji Kurnickiej. Wydawał czasopismo „Robotnik”, będąc od 1904 r. sekretarzem generalnym Związku Robotników Katolickich. Dla niewiast założył Związek Kobiet Pracujących i „Gazetę dla Kobiet”. Był redaktorem dwutygodnika „Ruch Chrześcijański – Społeczny”. W Poznaniu współpracował z ks. Piotrem Wawrzyniakiem. W roku 1911 został prezesem Związku Spółdzielni, wydając „Poradnik dla Spółek”. W tym czasie został dyrektorem wydawnictwa Księgarni św. Wojciecha, pełniąc później funkcję prezesa Rady Nadzorczej. Był twórcą Unii Związków Spółdzielczych, kuratorem Banku Związku Spółek Zarobkowych i członkiem Komitetu Organizacyjnego Banku Polskiego oraz Państwowej Rady Spółdzielczej. W latach 1918 – 1925 był prezesem związku księży Unitas. Należał do współzałożycieli Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, otrzymując nominację na profesora honorowego wydziału ekonomiczno – prawnego. W roku 1919 został tajnym szambelanem papieskim, a w 1920 r. objął stanowisko proboszcza kapituły metropolitarnej w Poznaniu. Odbył dwie podróże do Stanów Zjednoczonych, zaznajamiając się z problemami tamtejszej Polonii. W powstaniu Wielkopolskim został naczelnikiem rządu dzielnicowego, biorąc czynny udział w tworzeniu wojska polskiego. W latach 1919 – 1921 był posłem, a w latach 1922 – 1927 senatorem. W roku 1925 podał projekt statutów Akcji Katolickiej dla całej Polski. W 1930 r. został dyrektorem Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej, której poświęcił swoje siły i zdolności organizacyjne. W międzyczasie został infulatem i prepozytem poznańskiej kapituły metropolitarnej. Dnia 30.11.1930 r. otrzymał nominację na biskupa ordynariusza diecezji katowickiej. Po przybyciu do Katowic, powołał do życia stowarzyszenia Akcji Katolickiej i Misji Wewnętrznej oraz zorganizował Katolicką

Agencję Prasową. Był przewodniczącym Komisji Szkolnej Episkopatu, a od roku 1945 przewodniczącym Komisji Duszpasterskiej. Podczas okupacji znalazł schronienie w Częstochowie, a od 1941 r. w Warszawie, gdzie rozwinął działalność społeczną. Po powrocie do diecezji śląskiej w styczniu 1945 r. prowadził z nowym zapałem pracę nad organizowaniem życia duszpastersko – katechetycznego. W latach 1952 – 1956 przebywał przymusowo w Lipnicy k. Szamotuł. Ostatnie lata życia spędził w domu, dotknięty paraliżem. Zmarł 12.11.1967 r. w Katowicach i został pochowany w krypcie katedry śląskiej.

Franciszek Kwaśniak